

Зорица РАДУЛОВИЋ

ФОНЕТСКИ ДИЈАЛЕКТИЗМИ У ЈЕЗИКУ ЧЕДА ВУКОВИЋА

Оно што је извјесно за језик Чеда Вуковића јесте чињеница да он није унифициран, већ се писац често у оквирима норме служи различитим облицима једне ријечи. Тако, у зависности од тога да ли је у питању пишчев језик или језик ликова, у зависности од образовања ликова и средине одакле потичу — на Вуковићевим страницама сријећемо напоредо и стандардне и дијалекатске облике једних истих језичких елемената. Тим фонетским (а и свим осталим: морфолошким, синтаксичким, лексичким) дијалекатским елементима писац се служи у првом реду ради типизације ликова па су отуда та евокативна и изражајна средства увијек у функцији креирања локалног, покрајинског амбијента и наравно носе посебан стилски набој и упечатљивост. Осврнућемо се овдје управо на те фонетске дијалекатске црте у Вуковићеву језику.

Замјена старог вокала — јат

(И)јекавизам је, наравно, једна од битних особина језика Чеда Вуковића. Наиме, градећи свој умјетнички израз и своје књижевно дјело писац је, сасвим природно, пошао од језика свога краја и свог ширег завичаја. Отуда замјена — јата у језику Чеда Вуковића показује све одлике ове замјене према књижевнојезичкој норми у ијекавском изговору. Његов ијекавизам је чврст, одступања су незнатна и тичу се углавном облика са тзв. „префорсираном” ијекавштином, односно суперијекавизама. Каткад се ту нађе и неки залутали екавизам: сретање (С, 79),* сретати (СС, 76), неке ријечи су употријебљене с једносложном вриједношћу — јата (је — у кратким слоговима) а неке са дво-

*) Умјесто пуних назива дјела, у раду користимо скраћенице: С — Судилиште, МД — Мртво Дубоко, СС — Синови синова, НВВ — На бјелинама времена.

сложном (ије — у дугим слоговима) мада се у стандардном језику могу равноправно употребљавати: свјетло (С, 295), свијетски (С, 94); лијекови (С, 185); вијекови (С, 265), свијетови (С, 299), доспијети (МД, 31); цвијетање (НБВ, 159).

У сваком случају, овдје морамо напоменути да се наведени примјери са ијекавским рефлексом — јата доимају као исфорсирани, с прилично напрегнутом артикулацијом и да су из неких разлога више психолошке природе и економичности при изговору — обичнији у облику са јекавским рефлексом. Посебну групу оваквих суперијекавизама чине они који се налазе у облицима гдје је екавски рефлекс једино обичан и једино могућ. Такви примјери су: лијет (С, 25), пријешло (С, 39), посвијетио (С, 59), крпијелъ (С, 181), болијест (С, 199), пријесједник (С, 122), препијецамо (С, 186).

Иначе, уочљиво је да се народни па у приличној мјери и уже дијалекатски говор логично одражава у дјелу Чеда Вуковића што се може видјети управо и код — јата. Јер, код Вуковића је јотовање извршено у знатно ширем опсегу него у стандардном језику што је једна од особености која га удаљује од стандарда.

Што се тиче — јата у флексивним завршецима, Вуковићево дјело углавном показује подударане са стањем у савременим говорима Црне Горе гдје код придјева и придјевских замјеница имамо у инструменталу једине мушког и средњег рода и у дативу — инструменталу и локативу (ако је једнак с дативом — инструменталом) множине сва три рода претежно рефлекс дугог јат.¹⁾

У текстовима Чеда Вуковића, посебно и наглашено у „Судилишту“²⁾ налазимо управо такво стање, значи са дугим јат у флексивним завршецима. Примјери: добријех и јакијех фамилија (С, 47); ред црнијех калуђерштина (С, 47); мојијех дужника

¹⁾ Неупоредиво чешћу употребу тих облика с двосложним рефлексом јата у црногорским и сусједним херцеговачким говорима утврђују испитивачи тамошњих говора. (в. М. Стефановић, *Источноцрногорски дијалекат*, Јужнословенски филолог XIII, 1933—1934, 26. и 79; Б. Милетић, *Црнички говор*, СДЗБ, књ. IX, 1940, 244, 411 и 412; М. Пешикан, *Староцрногорски, средњокатунски и њешански говори*, СДЗБ, књ. XV, Београд, 1965, 162; Д. Вушовић, *Диалекат Источне Херцеговине*, Српски дијалектолошки зборник III, 1927, 9. и 55; Ј. Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака*, Јужнословенски филолог XVII, 1938 — 1939, 17. и 18; А. Пецо, *Говор источне Херцеговине*, СДЗБ, XVI, 1964, 54—56 и 145 — 146. Уп. сличну ситуацију у језику владике Данила (А. Младеновић, *Језик владике Данила*, Матица српска, Нови Сад, 1973, 54. и 58.) и у језику Петра I Петровића (Б. Остојић, *Језик Петра I Петровића*, ЦАНУ, Титоград, 1976).

²⁾ Језик у „Судилишту“ је у ствари тип Његошева језика, односно својеврсни образац кодификованог зетског дијалекта.

(С, 49); тијех данах (С, 50); дугијем ходником (С, 102); онијех чудеса (С, 102), с рођенијем братом (С, 122), сувијех смокавах (С, 226), црнијем ријечима (С, 247), крвавијем оком (С, 273), овијем звијездама (С, 293); чађавијем гредама (С, 293), ћетињијех зјеница (С, 293), црнијех голаћа (СС, 121), од давњије доба (СС, 122).

Наравно, поред употребе облика са овом замјеном, значи са секвенцом — ије, како из примјера видимо посебно изражене у „Судилишту“, дјелу са архаизираним језичким материјалом, које презентира говор Његошева краја, Старе Црне Горе и сусједних области, гдје су обични у употреби облици са двосложним рефлексом јата и роману „Синови синова“, нарочито у фрагментима обојеним локалним колоритом — у Вуковићеву дјелу су присутни и облици с вокалом — и у флексивним завршецима као ипак више стандардизовани. Тако „Мртво Дубоко“ и „На бјелинама времена“ карактерише управо овај облик, али и у два претходно наведена дјела може се наићи на примјере типа: бијелим каменом (С, 224), црним орањем (СС, 14) што значи да имамо заступљене обје форме: и са дужим и са краћим завршецима.

Асимилација и контракција вокалских група

Процес сажимања у Вуковићевом корпусу извршен је у категорији радног глаголског придјева,³⁾ али не досљедно већ имамо скоро напоредну употребу примјера и са извршеним и са неизвршеним процесима асимилације и контракције. Па, у том смислу налазимо: река (С, 55), присука (С, 122), доша (С, 157), писа (С, 158), затека (НБВ, 190), значи примјере са сажетом формом секвенце ао > а. Но, поред наведених, како смо већ истакли, сријећемо и примјере радног глаголског придјева у несажетом форми: отровао (С, 76), закопао (С, 78), дошао (С, 175).

Ваља истаћи да промјена ао > а у Вуковићевом језику није сведена само на облик радног глаголског придјева, већ је заступљена и у облицима неких именица, Нпр.: миса (С, 37), смиса (С, 286) и поса (СС, 26) с тим што се именица — миса сријеће и у несажетом форми: мисао (МД, 143). Контракцију групе ао > а налазимо и у везнику — као, који се осим у облику са несажетим вокалима: као (С, 75) јавља и у облику: ка (СС, 62, 119).

Сажимање групе ао > о забиљежили смо само у једном случају и то код придјева — зао: у зџ час (СС, 118).

³⁾ Сажимање вокала у радном глаголском придјеву везано је, углавном, за 18. вијек. До краја 17. вијека ријетки су примјери са сажетом вокалском групом у радном глаголском придјеву (в. Ђура Даничић, *Историја облика српскога или хрватскога језика до свршетка ХVIII в.*, Београд, 1947, 391.

Све наведено указује на чињеницу да контракција и асимилација вокалских група у Вуковићеву језику одговара ситуацији у савременим црногорским говорима, гдје је процес сажињања, са извјесним регионалним разликама, ако не у потпуности, а оно углавном спроведен.⁴⁾

Губљење вокала

Појава губљења вокала у језику Чеда Вуковића донекле је спроведена у медијалним и финалним слоговима док за случај губљења вокала на почетку ријечи у дјелу нијесмо нашли примјере. За појаву губљења вокала у медијалној позицији забиљежили смо разне редукције у лексеми — човјек, мада се ту не ради само о овој појави. Тако се у Вуковићевом корпусу сријећемо са неколико форми овог појма: са стандардном — човјек (С, 46) и дијалекатским, редукованим: чоек (С, 54), чојак (СС, 88).

Губљење вокала на крају ријечи најдосљедније је спроведено. Наилазимо на губљење самогласника *o* код прилога управо: управ (С, 31) затим на губљење самогласника *u* код неких предлога: мећ (С, 73), измећ (С, 88), помећ (С, 194), али и на пуну облик: мећу (С, 84), онда на губљење самогласника *a* код везника: вољ (С, 195). Забиљежили смо и елидирани облике у радном глаголском придјеву: рек би (С, 147) и компаративу глагола — вољети: волиј бих (С, 158).

Навешћемо овдје и примјере са изостављеним вокалом *u* у инфинитиву, те архаичне црте аналошки проширене у овом облику, мада наведена појава више спада у област морфологије. И у овој категорији појава губљења вокала на крају ријечи није досљедно спроведена. Јер, поред елидираних облика: бранит (С, 122), останут (С, 122), дигнут (С, 162) спутава (СС, 14), викнут (С, 18), укротит (СС, 20), метат (СС, 38), украсит (СС, 38) зборит (НБВ, 167), заборавит (НБВ, 174), упоредо налазимо и пуне облике, без редукције вокала *u*: измислити (С, 100), вјеровати (МД, 63), очекивати (МД, 63), затегнути (МД, 63), дивљати (СС, 20), зауставити (СС, 20), уждити (НБВ, 174), цвјетати (НБВ, 174).

Примјере са изостављеним *u* у облицима глаголског прилога садашњег нијесмо нашли а то углавном и одговара стању у

⁴⁾ Испитивачи црногорских говора утврђују да се у свим тим говорима вокалска група *ao* свела на вокал *a*, али да је и дјелимично сачувана (в. М. Стевановић, *Источноцрногорски дијалекат*, 10, Б. Милетић, *Црмнички говор*, 271. и 272; М. Пешикан, *СК—Љ*, 124; Ј. Вујовић, *Мрковићки дијалекат*, СДЗБ, књ. ХVШ, Београд, 1969, 130. и 131). У говорима Сјеверне Црне Горе *ao > o* (в. Д. Вушовић, *Диалекат Источне Херцеговине*, 13; Ј. Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака*, 21).

савременим говорима црногорским гдје је обичнија или чак и искључива дужа форма овог глаголског облика док су краћи облици типични само за народне пјесме са црногорског говорног подручја.

Покретне речце

Вуковићев језик карактерише наглашена употреба покретних речци које се јављају у два облика: са финалним вокалом и без њега. И иначе су ти двојаки по поријеклу облици партикула утицали на развитак покретних вокала код непромјенљивих ријечи, односно вокала *a*, *e* и *y* који се налазе у финалној позицији а имају факултативни статус.⁵⁾ Наиме, сасвим у складу је са неким дијалекатским црногорским говорима додавање одређеним ријечима партикула које представљају цио слог уз присуство консонанта. Већина од њих се јавља у двојакој форми — у дужој, са покретним вокалом и краћој, без вокала. Партикуле *n* и *h* без покретних вокала су чешће, готово и искључиво заступљене у дјелу Чеда Вуковића: *p*: ондар (С, 68), тадер (С, 68), садер (СС, 122), *n*: тун (С, 157), доклен (С, 180), тудијен (СС, 115), отолен (СС, 119). Само у дужој форми јавља се речца *bo*: јербо (С, 95), а у краћој *ð*: пријед (С, 98).

Партикула *zi* такође је наглашено присутна у Вуковићеву језичком корпусу: овизи (С, 181), свакојзи (СС, 118), њојзи (СС, 122), овојзи (СС, 124). Иначе, ова партикула, као што је познато, од најстаријих времена додавала се показним и личним замјеницама ради истицања значаја. Од XVI в. она постепено ишчезава.⁶⁾ Међутим, у језику Чеда Вуковића (дијалекатски материјал), као што видимо, сасвим је обична. Као партикула која се додаје везнику или (оли) често се у језику Чеда Вуковића употребљава и датив личне замјенице — *ти*,⁷⁾ као на примјер: илити (С, 26), 193; НБВ, 167).

Сугласници

Уочљиво је да систем консонаната није довољно стабилизван у језику Чеда Вуковића што се превасходно тиче употребе гласова, *ф*, *х*, *в* и *ј*. Сугласник *ф* показује нестабилност у употреби што је и иначе особина већине црногорских говора, па поред примјера у којима се овај глас пише налазимо и примјере

⁵⁾ Р. Симић и Б. Остојић, *Основи фонологије српскохрватског књижевног језика*, НИО „Побједа”, Титоград, 1981, 236.

⁶⁾ Исп. о овоме: Ђ. Шкарић, *Дијалектске честичке зи и си у словенским језицима*, Рад ЈА, 227—229.

⁷⁾ В. такву употребу и у језику И. Анчића (С. Марковић, *Језик Ивана Анчића*, СДЗБ, књ. XIII, 1958, 59).

гдје је овај глас супституисан сугласником *в*: вањелу (С, 107), вилософе (С, 230).

Употреба сугласника *х* у дјелима Чеда Вуковића у потпуности одговара судбини овога гласа у многим црногорским говорима, гдје се он или изгубио из сугласничке системе или је замијењен другим гласовима. Но, он се дјелимично и чува у изговору тако да је употреба његова код Вуковића практично неуједначена. Сугласник *х* је изостављен у свим позицијама: у иницијалној, медијалној и финалној:

ајте (С, 225), оће (СС, 117), артија (СС, 119)
сиромау (СС, 118), њиова (СС, 122)
стра̂ (СС, 117)

Но, неки од ових облика у Вуковићеву језику јављају се напоредо и у варијанти са фонемом *х*: хтио (С, 255), хартије (СС, 286), што значи да употреба сугласника *х* овдје није дефинитивно устаљена. У једном броју ријечи *х* се супституише неким другим гласом.⁸⁾ Најчешће се *х* употребљава алтернативно са сугласником *к*: не кћесте ли (С, 127), трчак (СС, 119). Извјесно је да се фонема *х* супституише са *к* у положају испред сугласника.⁹⁾ Но, у Вуковићеву дјелу налазимо замјену *х* са *к* и ван ове позиције, на крају ријечи: трчак (имперфекат од трчати). Приликом овог процеса јављају се групе *кт* и *кћ*, а забиљежили смо и примјер са варијантом *шћ*: шћела (СС, 121). Ваља истаћи да само постојање ових група: *кт*-, *шћ*-, *кћ* и говори о једновременом процесу замјене *х* са *к* и јекавског јотовања.¹⁰⁾

Општепозната особина црногорских говора и оних који су им у непосредном сусједству да се сугласник *х* замјењује са *в* и *ј* — није потврђена у Вуковићевом језику. У гласовној групи *хв* долази до супституције са фонемом *ф*:¹¹⁾ фалим (СС, 119).

Сугласник *в* такође показује неуједначеност у употреби. Некад се овај глас губи (наравно ријеч је о дијалекатском материјалу) у иницијалној и медијалној позицији, што је особина староцрногорских говора, као и говора Западне и Сјеверне Црне Горе¹²⁾: свети ладико (С, 107), сједока (С, 193), сједоци (С, 194), сједоке (С, 194), мада је други примјер заступљен и у форми са сачуваним сугласником *в*: свједоке (С, 190), свједок (С, 260). Позната особина црногорских говора — губљење сугласника *в* у

⁸⁾ Исп. о овоме опширнији рад Радосава Бошковића: *О природи, разитку и замјеницама гласа х у говорима Црне Горе*, Јужнословенски филолог XI, 1931, 179—196.

⁹⁾ Лингвистичко објашњење овој појави дао је Р. Бошковић, *оп. цит.* 181.

¹⁰⁾ В.: Б. Остојић, *Језик Петра I Петровића*, 105.

¹¹⁾ „Промјена *хв* > *ф* општа је појава за све њих, уколико, разуме се, знају за глас *ф*” (Р. Бошковић, *О природи, разитку и замјеницама гласа х у говорима Црне Горе*, 181.

¹²⁾ Б. Остојић, *оп. цит.* 113.

положају испред сугласника *j* нашла је одраза и у писаној ријечи Чеда Вуковића: чоек (С, 54), чоче (С, 71; СС, 37), чојка (С, 78), чочкога (СС, 120) с тим што се напоредо јављају и стандардни облици: човјек (С, 46; МД, 56).

Што се тиче употребе гласа *j*, и она је прилично недоследно спроведена у Вуковићевом језику. Осим примјера гдје је овај сугласник изостављен: стои (СС, 118), свиет (СС, 119), ер (СС, 120) и то често неоправдано али с јасно одређеним циљем, да се прикаже неукост и неписменост неког локалног лика, простог сељака — налазимо и примјере са сачуваним гласом у истим позицијама: јер (С, 100).

Једначење сугласника

У оквиру ове гласовне промјене биљежимо једну специфичност везану за једначење сугласника по мјесту и начину образовања. Значи, тиче се сугласничке групе $c_4 z +$ предњонепчани сугласник. Наиме, у положају испред сугласника *љ* добијеног под утицајем рефлекса кратког јата, сугласник *c* се мијења у *ш*: напошљетку (С, 110), нашљедник (С, 155). Ова особина не одговара стању у данашњем књижевном језику гдје сугласник *c* у овом положају остаје неизмијењен.¹³⁾

Губљење сугласника и упрошћавање сугласничких група

Појава упрошћавања сугласничких група у дјелу Чеда Вуковића знатно је ужих размјера од упрошћавања у савременим говорима Црне Горе и сведена је на ограничен број секвенци. У положају испред наставка — *ски* дошло је до промјене — *тски* — (— *дски* —) у — *цк* —¹⁴⁾: љуцки (СС, 121). Сугласничка група *zd* (> *zħ*) у Вуковићевом језику је често упрошћена: бекад (С, 27), ће (С, 58), неће (С, 122), бешто (С, 264), иће (С, 266), ниће (СС, 172), беко (СС, 181), бекоја (НБВ, 164) али је присутна и у форми са неупрошћеном секвенцом: негдје (С, 170, 227) 259), гдје (С, 237), игдје (С, 266).

И сугласничка група *vd* (> *vħ*) присутна је у упрошћеној форми: оће (С, 180), но знатно је фреквентнија употреба варијанте са неупрошћеном секвенцом: овдје (С, 83, 104; СС, 32, 72).

У језику Чеда Вуковића експлозивни сугласник *n* спорадично се губи у иницијалној позицији што је особина и црногорских говора уопште: тица (С, 91) тицама (С, 101), челица (С,

¹³⁾ В.: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд, 1964, 106

¹⁴⁾ Исп. о овоме процесу: М. Стевановић, *Савремени I*, 102.

192), тицу (С, 264) али се, наравно, сријеће и у варијанти са сачуваним сугласником: птице (С, 90, 92), птица (МД, 40), птичијег (НБВ, 173).

Уметање и супституција сугласника

Што се тиче појаве супституисања сугласника, гдје се поред обичних форми са консонантима које се и данас јављају у савременим црногорским говорима, појављују и паралелне форме са другим консонантима — у Вуковићеву језику она је спроведена у облику именице — пјесма која се овдје често јавља у старијем облику са консонантом — *n* — : пјесну (С, 230) пјеснарица (С, 268) али је заступљена и у стандардном облику — пјесма¹⁵) који је у нашем језику у употреби од прве половине XVII вијека¹⁶): пјесму (С, 89), пјесма (С, 286), пјесмишта (С, 287).

Додавање сугласника

Осим додавања старих партикула (о чему је било ријечи) Вуковићев језик зна и за додавање неких других сугласника појединим облицима ријечи. Тако нпр. речцу — *дакле* Вуковић употребљава у варијанти са сугласником *m* на крају: *даклем* (С, 192), показна замјеница — *ево* јавља се у форми са иницијалним *j*: *јево* (С, 194), речца — *опет* такође са иницијалним *j*: *јопет* (СС, 119) а узвик — *куку* присутан је у облику са финалним *j*: *кукуј* (СС, 120). Такође, Вуковићев језик зна и за уметање овог сугласника у форме и позиције у којима је његово присуство незамисливо: *појезија* (СС, 117), *останујо* (СС, 118). Као што смо већ истакли, овај поступак писаца упражњава ради што вјернијег типизирања својих ликова.

Јотовање

Старо јотовање са мањим изузетцима је прилично стабилизовано и одговара ономе што у том правцу показује и књижевни језик уопште. Одступања се јављају углавном код најновијег јотовања (сугласника: *t*, *d*, *l*, *n* испред рефлекса кратког *јат*) гдје овај процес није досљедно спроведен већ се поред јотованих облика налази и на нејотоване чиме Вуковићев језик дјелимично одудара од стања у црногорским народним говорима гдје је овај процес досљедно спроведен.¹⁷) Но, ово је нормално и оче-

¹⁵) О опстанку облика са *m* в.: Andre Vaillant, *Lalangue de Dominko Zlatarić*, Париз, 1928, 121—124.

¹⁶) Уп. РЈА, ЈАЗУ, Загреб, 919. и 920.

¹⁷) Б. Остојић, *Језик Петра I Петровића*, 121

кивати јер у Вуковићеву језичком корпусу само један слој представља та народна, дијалекатска и локална компонента.

У нашем материјалу стање изгледа овако:

а) глас *t* јотује се по најновијем јотовању: полећели (С, 82), не кћесте ли (С, 127), ћерају (С, 114), али се јавља и нејотован: тјешити (СС, 58),

б) велика неуједначеност јавља се у вези са најновијим јотовањем сугласника *đ*. Поред варијанте са јотованим сугласником, какав је и једино у употреби у народним говорима црногорским: прићенули (С,27), бекад (С,27), ћетиште (С,48), ћетињства (С,55), ће (С,58), бекоја (С,60), бевојци (С,60), овће (С,83), ниће (С,95), вићех (С,102), нећељу (С,121), ућенути (С,143), бевојачко (СС,26), бевојано (СС,82), вићеле (НБВ,161), ћетиње (НБВ,162), — јавља се и варијанта са нејотованим сугласником: дјевоке (С,33), дјетињи (С,124), дјеца (С,165), дјечарцу (С,166), дјевојачки (СС,12), дјетиње (СС,60), дјевојка (СС,85).

Забилежили смо и примјер са дијалекатским јотовањем у групи — унесени сугласник + *j* (< је < јат): бљежат (С, 162).

Како је општепознато да је аналогија у црногорским говорима реметила језичке систем више него у осталим дијалектима српскохрватског језичког подручја¹⁸, то на аналошке случајеве јекавског јотовања наилазимо и у дјелу Чеда Вуковића: вићи (С,29,48,213), љући (С,193, СС,172) с тим што се други облик јавља напореда и у варијанти без извршеног јотовања: људих (С, 49, 122), људи (С, 226), људе (239). Аналошког карактера је облик: народња (С, 156).

На крају свега овога ваља истаћи да сво то обиље дијалекатских фонетских црта присутно у дјелу Чеда Вуковића без сумње указују на пишчево изванредно познавање говорних особина неких наших дијалеката, на један истанчан осјећај за мјеру када треба укомпоновати тај дијалекатски материјал у дјело и неоспорно жив осјећај за функционалност и стилску компоненту управо тог језичког потенцијала. Отуда писац у настојању да уз колорит епохе и мјеста осликава и карактерни, психолошки и језички колорит личности — и посеже за дијалекатским посућеницима а понекад се чак и идентификује с медијем који слика. На тај начин он језиком карактерише ликове у дјелу јер неоспорно је да сви ти провинцијализми и локализми са својом евокативном функцијом — дају реално обиљежје Вуковићевим ликовима и вјерно презентирају атмосферу у којој ови живе.

¹⁸ Исп. М. Стевановић, *Источноцрногорски дијалекат*, 32 М. Пешчан, Ск—Љ, 108—109, Б. Остојић, *Језик Петра I Петровића*, 118

Zorica Radulović

PHONETIC DIALECT WORDS IN WORK OF ČEDO VUKOVIĆ

S u m m a r y

In this our paper we have pointed to some phonetic traits of dialect met in the language of Čedo Vuković, which, alike all the other dialect elements — have been used with the objective of peronages' typization, they are in function of creation of local ambient and posses special style effect. All these linguistic elements, although sometimes inconsistently used, no doubt point to writer's extraordinary knowledge of speech propertiers of some our dialects as well as to a sophisticated feeling of measure when this dialect material has to be composed into the work. It is certain that these dialect words, having the quality of local speeches — represent a special and valuable stratum of Vuković's linguistic expression.